

Teksten Gemeentenieuws van SZW 2019-3

1. Wijzigingen Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004
2. Alleenstaande ouderkop en maatwerkondersteuning bijstand
3. Compensatie via BUIG voor bijstandverlening aan daklozen
4. Mogelijkheid tot aanmelding voor de 2^e tranche van de pilots praktijkleren met de praktijkverklaring in het mbo
5. Verantwoord Ondernemerschap in de thuiszorg
6. Vijf jaar transformeren in het sociaal domein; een reeks waarderende wetenschappelijke reflecties
7. Participatiewet, een cijfermatig beeld van de uitvoering 2015-2018

1. Wijzigingen Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004

Per brief van 15 april 2019 heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd over mijn besluit ten aanzien het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004). Deze brief vindt u [hier](#). Zoals u in de brief kunt lezen, heb ik besloten om het Bbz 2004 met ingang van 1 januari 2020 op de volgende vier onderdelen te wijzigen:

1. Vernieuwing van de financieringssystematiek voor het Bbz 2004 vanuit de wens te vereenvoudigen en de systematiek meer in lijn te brengen met de Participatiewet;
2. Beperking van de toegang tot de Bbz-regeling voor oudere zelfstandigen met een niet-levensvatbaar bedrijf. Met ingang van 1 januari 2020 wordt de toegang tot deze Bbz-regeling beperkt tot personen die zijn geboren vóór 1 januari 1960, zodat de regeling op termijn eindigt. Oudere zelfstandigen die niet (meer) in aanmerking komen voor deze specifieke regeling kunnen een beroep doen op het reguliere Bbz als zij aan de voorwaarden voldoen dan wel op de IOAZ of de Participatiewet. De wijziging heeft geen gevolgen voor bestaande gebruikers van de Bbz-ouderenregeling.
3. Vereenvoudiging en uniformering van het Bbz met de uitgangspunten van de Participatiewet.
4. Wijziging van het aanvraagloket voor bijstandsverlening aan ondernemers in de binnenvaart van centrumgemeenten naar woongemeenten (nieuwe instroom)

De wijzigingen van het besluit hebben opengestaan voor internetconsultatie en volgen nu de gebruikelijke weg van Ministerraad en Raad van State. Ik zal u nader informeren als het gewijzigde besluit voor advies aan de Raad van State wordt aangeboden.

2. Alleenstaande ouderkop en maatwerkondersteuning bijstand

In het Gemeentenieuws SZW 2018-3 heb ik de gemeenten geïnformeerd over de alleenstaande ouderkop en bijzondere situaties, bijvoorbeeld waar sprake is van een partner in detentie, of verblijf in het buitenland. Dit laatste speelt specifiek voor statushouders van wie de huwelijkspartner nog verblijft in het land van herkomst.

Met de invoering per 1 januari 2015 is de inkomensondersteuning voor alle alleenstaande ouders geharmoniseerd, zodat alle alleenstaande ouders met een laag inkomen, ongeacht of ze werken of een uitkering ontvangen, gelijk worden behandeld. De toeslag van 20% van het minimumloon, zoals destijds opgenomen in de landelijke bijstandsnorm voor alleenstaande ouders, is daarom per die datum vervallen. Sindsdien is de bijstandsnorm voor alleenstaande ouders gelijk aan die van een alleenstaande zonder kinderen. Ter compensatie van het vervallen van de 20% toeslag is de zogenoemde alleenstaande ouderkop geïntroduceerd in het kindgebonden budget. Doordat het partnerbegrip voor toeslagen afwijkt van het partnerbegrip in de uitkeringsregelingen is er echter een groep ouders die geen recht heeft op de alleenstaande ouderkop. Dit is het geval in bijzondere situaties, bijvoorbeeld waar sprake is van een partner in detentie, of verblijf in het buitenland.

De Belastingdienst/Toeslagen was eerder niet in staat om vast te stellen dat sprake is van een partner in het buitenland. In die situaties kende de Belastingdienst/Toeslagen daarom alleenstaande ouderkop toe, met mogelijk terugvorderingen als gevolg. Inmiddels heeft de Belastingdienst/Toeslagen een systeemaanpassing gerealiseerd, waarmee aanvragers van kindgebonden budget kunnen aangeven af te willen zien van het uitbetalen van alleenstaande ouderkop.

Specifiek voor de doelgroep met een partner die elders woont c.q. verblijft geldt, dat de reden en de duur van de afwezigheid van de partner sterk kunnen verschillen. De beoordeling of zij al dan niet als alleenstaande worden gezien verschilt per situatie. Ook de financiële situatie van deze gezinnen kan divers zijn. Omdat het om een relatief pluriforme groep gaat zijn dit situaties die vragen om een beoordeling op basis van lokaal maatwerk.

Dit kan via het toepassen van het centrale individualiseringsbeginsel in artikel 18, eerste lid, Participatiewet. Dit artikel biedt gemeenten de mogelijkheid om in individuele gevallen de hoogte van de algemene bijstand af te stemmen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende. De Centrale Raad van Beroep heeft over deze vorm van maatwerkondersteuning vorig jaar een uitspraak gedaan en bepaalt dat een gemeente met toepassing van genoemd artikel in beginsel gehouden is tot afstemming van de bijstand. Daarbij dient aansluiting te worden gezocht bij het per die datum geldende bedrag van de ALO-kop, tenzij er sprake is van in aanmerking te nemen middelen (zie: [ECLI:NL:CRVB:2018:1600](#)).

3. Compensatie via BUIG voor bijstandverlening aan daklozen

Mensen die (langer dan vier maanden) rechtmatig als ingezetene in Nederland verblijven, *moeten* worden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Beslissen over de inschrijving van iemand is niet altijd eenvoudig. Zeker niet als het gaat om inschrijving op een briefadres, wat bij daklozen het geval is. Als een burger aangeeft geen woonadres (meer) te hebben, gaat daar vaak complexe sociale problematiek achter schuil. Bovendien is waakzaamheid nodig, omdat ook vanuit frauduleuze motieven kan worden gevraagd om een briefadres. Anderzijds kan het weigeren van een briefadres tot problemen leiden. Personen kunnen dan niet voldoen aan hun verplichting tot registratie in de BRP en komen in de knel doordat ze geen of moeilijk een beroep kunnen doen op voorzieningen, zoals (bijstands-)uitkeringen, zorg en het aanvragen van identiteitsdocumenten.

Recentelijk zijn Kamervragen over dit onderwerp beantwoord door de staatssecretaris van BZK, mede namens mijzelf en de staatssecretaris van VWS; de brief aan de Kamer vindt u [hier](#).

Het is onwenselijk dat situaties ontstaan waarbij personen geen dak boven hun hoofd hebben en niet over middelen beschikken om in hun bestaan te voorzien. Het is daarom belangrijk dat partijen op lokaal, regionaal en landelijk niveau zich inspannen om dak- en thuislozen op een goede manier te helpen. Dat begint bij het bieden van opvang en het verstrekken van een briefadres. Vervolgens kan er aan gewerkt worden om te zorgen dat iemand zo snel mogelijk weer op eigen wijze kan deelnemen aan de samenleving, bijvoorbeeld met inzet van een bijstandsuitkering.

In dit verband is het van belang te benadrukken dat niet alleen centrumgemeenten aan daklozen een bijstandsuitkering kunnen verlenen en daarvoor via de BUIG (de gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet) gecompenseerd worden (t+2), maar dat iedere gemeente via de BUIG gecompenseerd wordt (t+2) voor het verlenen van een bijstandsuitkering aan daklozen.

4. Mogelijkheid tot aanmelding voor de 2^e tranche van de pilots praktijkleren met de praktijkverklaring in het mbo

Van 23 april tot 27 mei kunnen arbeidsmarktregio's zich bij de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) aanmelden voor deelname aan de tweede tranche van de pilots praktijkleren met de praktijkverklaring in het mbo.

Voor wie is praktijkleren met een praktijkverklaring bedoeld?

Mensen zonder startkwalificatie hebben een relatief kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Zij zijn vaker werkloos en uitkeringsafhankelijk. Zo heeft ongeveer een derde van de mensen met een werkloosheidsuitkering geen startkwalificatie en meer dan de helft van de mensen in de bijstand. De ministeries van SZW en OCW willen ook voor werkzoekenden en werkenden voor wie het behalen van een mbo-diploma of mbo-certificaat vooralsnog niet haalbaar is de overgang naar werk versoepelen en de kans op duurzaam werk vergroten.

Hoe ziet praktijkleren met een praktijkverklaring eruit?

In pilots gaan we nieuwe praktijkleerroutes in het mbo op maat vormgeven, gericht op het verkrijgen van een praktijkverklaring. De pilots zijn geïnspireerd op de aanpak van de Borispraktijkverklaring in het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Op basis van de mogelijkheden van de kandidaat en het bedrijf worden werkprocessen uit de mbo-kwalificatiestructuur geleerd. Hiermee wordt aangesloten bij de eisen die bedrijfsleven en beroepsonderwijs samen hebben vastgesteld.

Het leren in de praktijk vindt plaats bij een van de ruim 250.000 erkende leerbedrijven met bekwame praktijkopleiders. De kandidaat krijgt begeleiding en een vorm van inkomen. Bij afronding van het traject wordt een praktijkverklaring uitgereikt, een document herkenbaar voor werkgevers en daarmee van waarde voor inzetbaarheid en doorontwikkeling van de kandidaat.

We willen een aanpak ontwikkelen die geschikt is voor een brede groep werkzoekenden en werkenden zonder startkwalificatie. Een statushouder of inburgeraar heeft immers een andere leerbehoefte dan iemand met een WW-uitkering en recente werkervaring, iemand die langdurig in de bijstand zit en alleen basisonderwijs heeft gevolgd of een jongere die net klaar is met het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs.

Het vormgeven van deze praktijkleerroutes vraagt samenwerking tussen gemeenten, UWV, werkgevers en mbo-instellingen en waar gewenst hun partners. Zij krijgen daarbij ondersteuning van SBB en de Programmaraad. De pilots lopen tot en met 2020 en worden in twee tranches uitgevoerd. De uitvoering van de pilots zal worden gemonitord, om van te leren en te komen tot verbeteringen in praktijk en beleid.

Waar is meer informatie te vinden?

Meer informatie over de pilots, de voorwaarden voor deelname en de mogelijkheid tot aanmelding is [hier](#) te vinden.

5. Verantwoord Ondernemerschap in de thuiszorg

Op 1 april heb ik een brief naar de Tweede Kamer gestuurd over 'Verantwoord Opdrachtgeverschap'. Verantwoord Opdrachtgeverschap houdt in dat opdrachtgevers aandacht hebben voor gezond en veilig werken in alle fases van de opdracht, dus van ontwerp tot oplevering of uitvoering. Aanleiding voor de brief zijn twee onderzoeken, namelijk de TNO Monitor over verantwoord opdrachtgeverschap en een onderzoek over opdrachtgeverschap van gemeenten rondom de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), dat eerder door Inspectie SZW is uitgevoerd.

Voor gemeenten zijn vooral de resultaten over verantwoord opdrachtgeverschap in de thuiszorg interessant. In de thuiszorg rapporteren opdrachtnemers significant vaker dat verantwoord opdrachtgeverschap nog geen gespreksonderwerp is. Wel is men in de thuiszorg positiever over mogelijkheden om afspraken rondom veilig en gezond werk vast te leggen in een contract.

Dit beeld wordt bevestigd in het onderzoek over opdrachtgeverschap van gemeenten rondom de Wmo. De Inspectie SZW concludeert dat gemeenten zich nauwelijks bewust zijn van de rol die zij als opdrachtgever kunnen spelen bij het stimuleren en borgen van gezond en veilig werken van werknemers in de thuiszorg. Volgens de Inspectie SZW laten gemeenten hierdoor veel kansen

liggen om als opdrachtgever te sturen op gezonde, veilige en eerlijke werkomstandigheden voor personeel in de thuiszorg. De meeste gemeenten staan echter niet onwelwillend tegenover de gedachte om positief bij te dragen aan gezond en veilig werken bij de opdrachtnemer. Men weet echter niet altijd hoe dit te realiseren. De implementatie van het Besluit reële prijs Wmo uit 2017 zal eraan bijdragen dat opdrachtgever en opdrachtnemer structureler met elkaar in gesprek zijn.

De brief aan de Tweede Kamer en de twee rapporten vindt u [hier](#). Meer informatie over 'Verantwoord Opdrachtgeverschap' kunt u lezen op het Arboportaal; deze vindt u [hier](#).

6. Vijf jaar transformeren in het sociaal domein; een reeks waarderende wetenschappelijke reflecties

Op 15 mei 2019 begint de achtste editie van de VU Divosa Collegereeks. Tijdens vijf college-avonden gaan 10 topwetenschappers in op bijna vijf jaar transformeren in het sociaal domein. Een reeks waarderende wetenschappelijke reflecties over het leren van fouten en goede voorbeelden in bestuur, beleid en uitvoering. Over het ambacht en de praktijk van goed samenwerken. Over de werkelijkheid als leidraad en het belang van het betrekken van burgers en cliënten. Over volle kracht vooruit, in kleine stappen.

De collegereeks is bedoeld voor leidinggevend en professionals in het sociaal domein. Meer informatie en aanmelden: www.divosa.nl/collegereeks2019

7. Participatiewet, een cijfermatig beeld van de uitvoering 2015-2018

De Participatiewet is vier jaar van kracht. Deze wet vervangt de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong), met als doel zoveel mogelijk mensen naar werk toe te leiden. Gemeenten spelen een centrale rol in de uitvoering van de Participatiewet. Meer mensen vallen onder de verantwoordelijkheid van gemeenten en zij hebben nieuwe instrumenten om mensen met een arbeidsbeperking of mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen en te houden.

Met de factsheet Participatiewet geeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een cijfermatig beeld van de uitvoering van de Participatiewet in de afgelopen vier jaar. De factsheet vindt u [hier](#). We zien dat het aantal mensen in de bijstand daalt en meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt geholpen worden richting werk. Ook vinden steeds meer mensen met een arbeidsbeperking een passende baan met ondersteuning vanuit gemeenten.